

Het zwarte meer in augustus

Onder de „rook” van Kampen, Genemuiden en Vollenhove is het thans door zijn vogelrijkdom reeds wereld-vermaarde waterwildreservaat Het Zwarte Meer gelegen.

In het westen belijnd door de strakke meerdijk van de Noordoost-polder, wordt het meer in het noorden door de oude, floristisch gezien zeer belangwekkende Bentdijk met z'n typische palenbeschoeiing afgepaald. Verder naar het zuiden strekt zich tot het zwarte water toe een natuurlijke rietzoom uit.

De gehele zuidelijke begrenzing, behalve de smalle, voor de grote karakteristiek zo aantrekkelijke, rietzoom langs de Biezenpolder bij Genemuiden, bestaat uit het door de loop der jaren half kunstmatig ontstane zeer brede riet- en biezenveld.

Ingesloten door deze omtuining strekt zich een watervlakte uit, die door haar vegetatie, mollusken-rijkdom en micro-fauna bij verschillende waterdieptes, een uitnemende gelegenheid biedt aan het waterwild om er te verpozen en te fourageren.

In dit bijna 2000 ha grote meer liggen twee eilanden: het Vogeleiland en het Kleine-eiland.

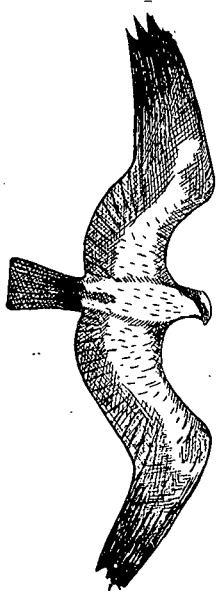
Augustus is de maand, waarin voor dit gebied althans de vogeltrek een aanvang neemt. De uitgebloeide biezenvelden beginnen hier en daar te bruinen; het riet heeft zijn groei voltooid en prijkt met zaaddragende pluimen; de lisdodde-velden voeren hun hoge toortsen en de begroeide zomen van het Zwarte Meer zijn schier onbegaanbaar geworden voor de mens.

Voor de vogels niet! Integendeel! Nu beginnen de exotisch gekleurde Baardmezen hun zwerftochten door riet en onlandveld om zich te voeden met insecten en zaadjes. Overal in het „rimboe-veld” kan men rietzangers, grote- en kleine-karakieten, rietgorsen en snorren, zelfs sprinkhaanrietzangers op hun tocht naar hun winterverblijven waarnemen.

In de moerasvegetatie van het meer vangt nog een andere interessante groep vogels de herfst-trek aan. Het zijn de vogels van de schemering, de geheimzinnigste gasten van het reservaat. Soms hoort men hun roep op mooie stille avonden: roerdomp, waterral, porceleinhoen, klein- en kleinst waterhoen. Het is vaak moeilijk te onderkennen waarmee we het van doen hebben, wanneer ze zich bloot geven en b.v. een smal slootje, met kroosvaren begroeid, oversteken.

Of, zoals de roerdompen, die vaak gezien worden als ze overvliegen naar andere visplaatsen in het meer.

Het is ook de maand, waarop het oostelijke slikstrand van het vogeleiland vaak dicht bezet is met waadvogels; honderden grutto's, kieviten, en in geringer aantal: watersnippen, bosruiters, groenpootruiters, zwarte-ruiters, bontbekplevieren, kleine-plevieren, bonte-strandlopers etc. peuren hier naar voedsel.

Visarend

Vooral 's nachts kan er een oorverdovend lawaai zijn van de roepende vogels.

Maar niet alleen deze, ook de lepelaar komt er, de blauwe reiger en de purper-reiger.

Boven de rietvelden, het onland-gebied en de biezenvelden cirkelen vele bruine-kiekendieven, een enkele maal asgrauwe en ook blauwe.

Augustus is speciaal de maand waarin de bonte visarend een normale verschijning is boven het meer. Omdat er vaak meerdere vertoeven (soms zes exemplaren) is er een grote kans dat men genieten kan van z'n uitmuntende jacht-prestaties, het prooidragen en het „voetenwassen”.

Het Zwarte Meer is een waterwild-reservaat bij uitnemendheid.

Augustus is voor alle Anatidae de ruimaand. Hoewel er al vele grond-eenden hun pennen terughebben, ver-

toeven er toch om deze tijd nog honderden in de biesvelden, als voor deze beesten donkere beschermende wouden.

Maar niet alleen grondeenden en niet alleen in de biesvelden. Ook het open water verbergt tientallen duikeenden, die hier hun vleugelrui-periode komen doorbrengen en zich al dukende verbergen op die plaatsen van het meer, waar de bodem dicht bezet is met driekante mossel. In het bijzonder ten westen van het Kleine-eilandje.

Hier werden ook een paar ruiende kolganzen waargenomen.

De knobbelzwanen, die sinds de verklaring tot waterwildreservaat hier een nieuw broedgebied hebben gevonden, verkeren eveneens bij tientallen in de vleugelrui-periode, op gelijke wijze als de zwemeenden dat doen. Waar vindt men dit zo elders in West-Europa?

Op het open water en het strand verschijnen de eerste groepen trekkende eenden, die het Zwarte Meer als tussen-station aandoen.

Voor wat de duikeenden betreft, staan de roodkoppen aan de top. Dan volgen de kuifeendjes en soms enkele witoogjes. Met elkaar vormen ze groepen van enkele duizenden.

In de augustus-maand komen eveneens de ongelofelijk mooie krooneenden, die in de laatste jaren regelmatig bij honderden tegelijk het reservaat aandoen.

Het is een onvergetelijk schone aanblik: trots dobberende krooneenden met hun orange-rose koppen door zonnestralen overgoten! Men moet dit eerst gezien hebben, om te beseffen, wat het waard is, dat wij in Nederland een waterwildreservaat hebben, waar Krooneenden te zien zijn in massa! Bij de grondeenden vinden we een grotere variatie van soorten. Gewone wilde eenden zitten er reeds bij honderdtallen en dag aan dag vallen er meer bij. Eveneens slob-eenden, pijlstaarten, wintertalingen, zomertalingen en in geringer aantal smienten.

De observator dient een goede kijker te hebben om de fraaie muisgrijze krakeend-woorden eruit te halen, laat staan de vrouwelijke exemplaren! Maar ze zijn er wel in augustus! Echter nog niet op kleur.

Zo geeft de maand augustus op het Zwarte Meer een zeer rijk en gevarieerd tableau te zien, dat met het voortschrijden der dagen steeds groter wordt, tot er in de volgende herfstmaanden „wolken” eenden opvliegen en slierten hoognoordelijke watervogels deze unieke vrijplaats binnensuizen, culminerend in oktober met de komst der Aziatische kleine-zwanen, die als witte engelfiguren uit blauwe luchten neerdalen om met hun geëel de komst van de winter aan te kondigen.

*In de Warche,
even beneden
het kamp*

Foto: J. Daams

J. Daams

Een kamp bij de „Moulin de Bévercé”

Het is niet eenvoudig om in kort bestek voldoende te vertellen over de omgeving van het zomerkamp, dat dit jaar te Bevercé, in het schone land van Aarden, wordt gehouden. De omgeving is er zó gevarieerd, wat flora en landschap betreft, dat we een heel nummer zouden kunnen vullen.

Laten we beginnen met vast te stellen, dat we er een idyllisch kampweijtje hebben langs de Warche, waarvan het dal volgens de Walen „la vallée la plus romantique de la Belgique” is. Het dal van de Warche is stroomopwaarts van Bevercé erg smal en aan beide oevers lopen de hellingen steil omhoog, onder hoeken tot soms 40° en juist bij ons kampterrein begint het iets uit te waaieren. De hellingen zijn voor een deel met mooie loofbossen, voor een ander deel met aangeplante sparrenbossen begroeid. Vooral de flora in de loofbossen en langs de Warche is erg rijk. Langs de Warche vlak bij het kamp kunnen we direct al de volgende planten noteren: een overvloed van de gele monnikskap (*Aconitum lycoctonum*), groot springzaad (*Impatiens noli-tangere*), Fuchs kruiskruid (*Senecio fuchsii*), bos-ooievaarsberg (*Geranium sylvaticum*), heksenkruid (*Circaea lutetiana*), paarbladig goudveil (*Chrysosplenium oppositifolium*) etc. Op ons kampweijtje groeit zelfs het klimopbladklokje (*Wahlenbergia hederacea*). In de hellingbossen vinden we eenbes (*Paris quadrifolia*), krans-